

Notă informativă privind impactul secetei din anul 2012 asupra dezvoltării economiei Republicii Moldova

La solicitarea noastră, cercetătorii din Institutul de Economie, Finanțe și Statistică, fiind secundați de către savanții din alte instituții academice și de profil de cercetare, au studiat impactul secetei din anul 2012 asupra dezvoltării economiei Republicii Moldova și au pregătit această notă.

Republica Moldova este predispusă într-un mod particular hazardurilor naturale datorită unei combinații specifice dintre amplasarea geografică, practicile inadecvate de cultivare a solului și schimbările climatice. Mai mult ca atât, din cauza nivelului înalt de sărăcie în zonele rurale, a vulnerabilității agriculturii din Republica Moldova, precum și a măsurilor inadecvate de reducere a riscurilor, impactul hazardurilor naturale asupra economiei țării este deosebit de grav.

Începând cu anii 50 ai secolului trecut, ca urmare a încălzirii globale, numărul fenomenelor de risc în lume, provocate de starea vremii, a crescut de 5,5 ori, în timp ce numărul altor categorii de hazarduri naturale a crescut de 2,4 ori. De la mijlocul anilor 90 ai secolului XX, numărul hazardurilor hidrometeorologice s-a dublat.

În acest context al evoluției factorilor de risc, Republica Moldova a aderat la 9 iunie 1995, la Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbarea climei, recunoscând astfel importanța problematicii complexe a schimbărilor climatice asupra destinelor umanității.

Diferite aspecte ale impactului schimbărilor de climă și a dezastrelor naturale sunt elucidate în documentele strategice respective, elaborate în Republica Moldova (Anexa 1).

Cu toate acestea, se simte lipsa unui document integral, care ar aborda problematica riscurilor de mediu în mod sistematic și eșalonat după priorități (Anexa 2).

Agricultura este sectorul economiei naționale cel mai expus și vulnerabil față de riscurile naturale și schimbările climatice. Factorul principal, ce determină mărimea, calitatea și stabilitatea producției agricole în Republica Moldova, îl constituie condițiile agro-climaterice, în special, lipsa de umezeală, condiționată în mare măsură de secete, prezența cărora devine tot mai dezastruoasă și cu consecințe severe.

Secetele temporare și pe alocuri au devenit un fenomen natural destul de periculos și poartă un caracter aproape cronic. Totodată, la fiecare trei-cinci ani au loc secete cu un caracter foarte dur, care cuprind întreg teritoriul republicii. Pierderile cauzate de secete variază în dependență de condițiile climaterice anuale.

Astfel, seceta din anul 2007 a avut un impact dezastruos, cu pierderi estimate la circa 7,5 mlrd. lei.

Impactul secetei din anul 2012 conform calculelor prealabile (în baza metodei expert), va constitui 1,0-1,5 mlrd. lei sau aproximativ 15-20% din roada așteptată. Volumul pierderilor ar fi fost cu mult mai mare, în caz dacă la mijlocul lunii august pe întreg teritoriul Republicii Moldova nu s-ar fi înregistrat precipitații, pe alocuri - abundente.

Totodată, o mare parte din culturile prășitoare, în primul rând – porumbul, floarea soarelui, sfecla de zahăr, legumele și alte culturi agricole, fie și în condițiile relativ favorabile de la mijlocul lunii august, nu se vor recupera pierderile de roadă, ele fiind la nivel de o treime și mai mult.

Alături de seceta din toamna anului trecut, care a provocat micșorarea suprafețelor și, respectiv, recolta culturilor cerealiere de primă grupă, seceta din vara anului 2012 va tensiona conjunctura pieței cerealelor, care deja a reacționat prin creșterea prețurilor de piață a grâului, porumbului și altor culturi cerealiere cu 30-35 % în comparație cu anul precedent.

Este de așteptat, în primul rând, creșterea și mai mare a prețurilor la cerealele furajere, din care cauză se vor scumpi (în lanț) și produsele zootehnice – lapte, carne, ouă etc.

De asemenea, după cum arată practica anilor precedenți, din cauza lipsei furajului, aproximativ cu 15-20 % se va micșora șeptelul de animale (porci și găini) și cu circa 10-15% – șeptelul bovinelor. De menționat, că scumpirea cărnii și produselor din carne va fi simțită pe piața internă cu o întârziere de 5-6 luni.

Alături de micșorarea volumelor de producție, scăderea esențială și de lungă durată a șeptelului de păsări și animale va provoca reducerea locurilor de muncă în spațiul rural. În rezultatul scumpirii unei game largi de produse alimentare, este de așteptat creșterea nivelului inflației în a doua jumătate a anului 2012 cu 1,5-2,0 %.

Seceta anului 2012 a cauzat pierderi esențiale ale volumelor de producție agricolă nu numai în Republica Moldova, dar și în alte regiuni ale lumii. Astfel, au avut de suferit, în primul rând, exportatorii principali de produse cerealiere, precum SUA, Federația Rusă, Ucraina și alți producători mondiali de importanță a culturilor cerealiere. Drept consecință, la bursele principale din SUA, spre exemplu, prețul grâului de toamnă a crescut alarmant în luna iulie 2012 cu 35-40% (de la 250 până la 350 dolari SUA pentru o tonă).

Concluzii

- Instabilitatea producției agricole în Republica Moldova este în ascensiune, fiind combinată cu scăderea recoltei medii la principalele culturi agricole.
- În condițiile Republicii Moldova cea mai mare parte a riscurilor este asumată de către exploatațiile agricole.
- Sistemul de asigurare are un impact nesemnificativ asupra atenuării riscurilor ordinare dar și a celor catastrofice.
- Gradul sporit de incertitudine a veniturilor pe care pot conta exploatațiile agricole stimulează tendințele de migrație a populației rurale.

Măsuri principale de combatere a fenomenului de secetă

1. Restabilirea și dezvoltarea în continuu a suprafețelor de irigare;
2. Extinderea suprafețelor agricole supuse procedurii de asigurări subvenționate;
3. Creșterea nivelului de subvenționare (în primul rând – subvenționarea investițiilor) a producătorilor agricoli;
4. Susținerea instituțiilor publice ce efectuează cercetări în domeniul agriculturii în vederea asigurării suportului științific al ramurii;
5. Ridicarea nivelului de înzestrare tehnică și tehnologică a sectorului agrar, implementarea soiurilor moderne, rezistente contra fenomenului de secetă, respectarea asolamentului și altor cerințe tehnologice de bază privind sectorul fitotehnic al agriculturii autohtone;
6. Aprofundarea reformelor în sectorul agrar, consolidarea suprafețelor și dimensiunilor economice ale întreprinderilor agricole, adaptarea agriculturii autohtone la condițiile și cerințele Politicii Agrare Comune ale Uniunii Europene;
7. Formarea cadrului legal necesar pentru modernizarea sistemelor agricole în Republica Moldova;
8. Consolidarea instituțională a sistemului de management a riscurilor agricole.

Președintele A.Ș.M.

Academician

Gheorghe DUCA

**Documentele strategice
privind combaterea cataclismelor și riscurilor naturale**

1. Programul Național de Acțiuni pentru Combaterea Deșertificării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 367 din 13 aprilie 2000;
2. Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a Fondului Silvic, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova în anul 2001;
3. Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova aprobată de Parlamentul Republicii Moldova în anul 2007;
4. Strategia de Dezvoltare Durabilă a agriculturii pentru perioada 2008-2015, aprobată prin Decizia de Guvern nr. 282 din 11 martie 2008;

*Instrumente prioritare de gestionare
a riscurilor în agricultura Republicii Moldova*

	Exploatația agricolă	Piața	Politici și acțiuni
Reducerea riscurilor	-Adaptarea tehnologiilor de producție agricolă	-Instruire în managementul riscurilor	-Politici bugetare -Prevenirea dezastrelor (controlul inundațiilor) -Prevenirea îmbolnăvirilor
Atenuarea riscurilor	-Diversificarea producției, adaptarea la condițiile tot mai instabile și mai puțin favorabile ale mediului	-Asigurarea -Integrarea verticală -Contractul de producție și vânzare -Diversificarea piețelor -Diversificarea surselor de finanțare -Activități non-agricole	-Scutiri impozitare -Organizarea controlului fitosanitar și veterinar la frontieră -Măsuri de susținere a prețurilor prin utilizarea rezervelor de stat
		-Asigurarea subvenționată a riscurilor agricole	
Confruntarea riscurilor	-Împrumuturi de la vecini sau membrii familiei -Ajutor umanitar internațional -Ajutor reciproc dintre locuitori	-Vânzarea activelor financiare -Economii și împrumuturi -Venituri din activități non-agricole	-Ajutor în situațiile de dezastru -Asistență socială -Compensații pentru daunele pricinuite de calamitățile naturale